

3. Смирнова М. Є. Андрагогічні основи навчання педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації: зб. матер. Всеукр. наук- метод. інтернет- конфер., м. Кіровоград, 20-28.04.2015 р. / уклад. О. Е. Жосан - Кіровоград: КЗ «КОІППО імені В. Сухомлинського», 2015. - 405 с.

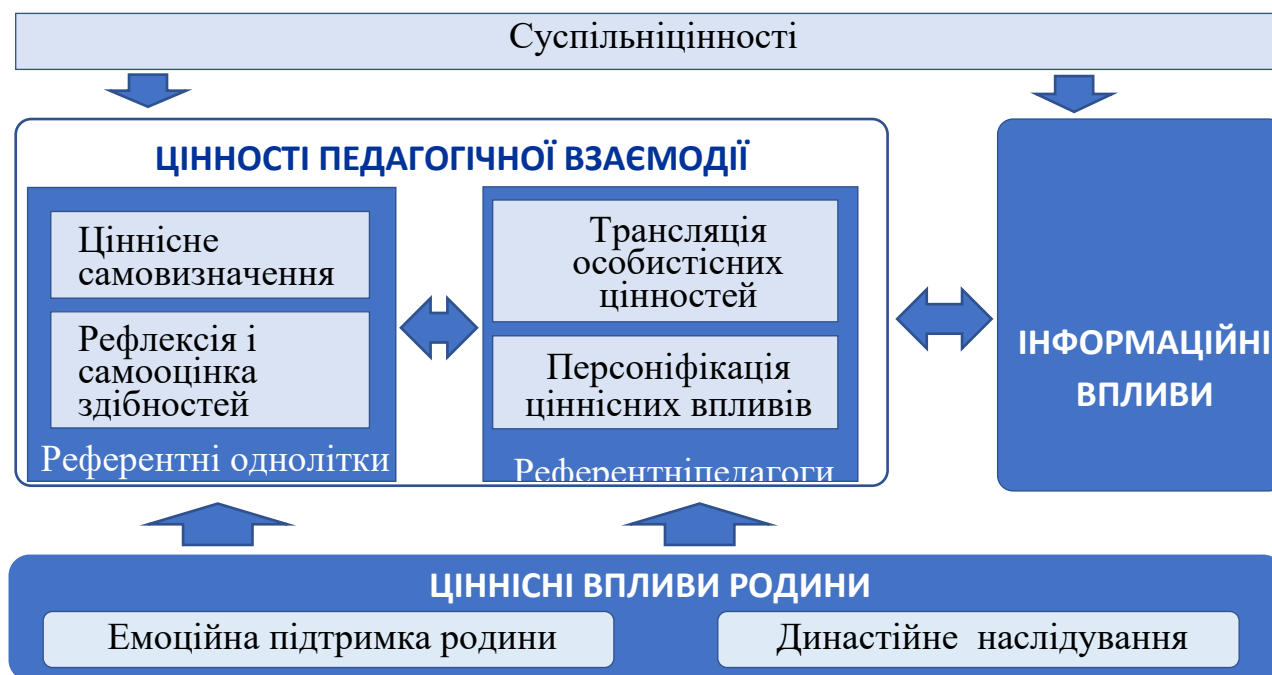
ОСВІТНІЙ ПРОСТІР І АКСІОГЕНЕЗ МУЗИЧНО ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Музика О.О.,

канд. психол. наук, доцент

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Освітній простір у ціннісному становленні і розвитку музично обдарованої особистості можна змодельовати через три групи чинників: ціннісні впливи родини, цінності педагогічної взаємодії та інформаційні впливи (рис. 1).

Рис. 1. Аксіогенез музично обдарованої особистості в освітньому просторі

Ціннісні впливи на особистість в освітньому просторі здійснюються опосередковано, здебільшого через референтних осіб. Проведені нами емпіричні дослідження показали, що значимими в аксіогенезі музично обдарованої особистості є два типи референтності: 1) референтність, спрямована на особистісну ціннісно-мотиваційну підтримку, що забезпечується стосунками з батьками та родичами; 2) референтність, в основі якої лежить професійна оцінка вмінь і можливостей розвитку, що отримується в стосунках із музичними педагогами [1; 2].

Аксіогенез музично обдарованої особистості починається в родині й емоційна підтримка членів родини стає важливим чинником її ціннісного розвитку [3]. І хоча ціннісна референтність батьків і родичів згодом поступатиметься впливам музичних педагогів, однак у долученні дитини до занять музикою вона має вирішальне значення.

Ціннісна взаємодія в середовищі однолітків позначається на таких важливих для музично обдарованої особистості процесах як самооцінка і ціннісне самовизначення. Зростаюча особистість збагачує власні імпліцитні теорії здібностей, спостерігаючи за розвитком музичних здібностей ровесників та порівнюючи себе з ними. Розширені уявлення про здібності стають основою для самооцінки і прогнозів саморозвитку [4]. Ціннісне самовизначення виводить осіб із ознаками обдарованості за межі ціннісної референтності однолітків і скеровує на вирішення проблем, пов'язаних із життєвими цілями і оцінкою власних можливостей в їх досягненні.

Основою ціннісної референтності музичних педагогів є їхня здатність надавати справжнє особистісне поцінування, в основі якого лежать як професійна компетентність, так і особистісні цінності, пов'язані з їхнім власним ціннісним досвідом саморозвитку в музичній діяльності. Це позначається на напрямках педагогічних впливів і на формах особистісно-ціннісної взаємодії, при цьому провідна роль відводиться педагогу, який веде клас, і який, як правило, й стає уособленням ціннісних впливів. Важливість музичних педагогів полягає не лише в тому, що вони навчають ремеслу, а й у тому, що вони є ретрансляторами цінностей, необхідних для становлення і розвитку обдарованої особистості.

Зазначимо, що «просторова модель освітньої взаємодії не має осяжних меж і передбачає безліч ступенів свободи, вона відкрита для розвитку й руху в тому напрямку, який вибере для себе суб'єкт розвитку – людина» [5, с. 6]. Ціннісні впливи та емоційна підтримка родини; умови для формування самооцінки і ціннісного самовизначення у взаємодії з ровесниками; ціннісна взаємодія з музичними педагогами – важливі складники освітнього простору, що забезпечують необхідні передумови для ціннісного самовизначення і формування ціннісного ставлення до здібностей як основи особистісного саморозвитку музично обдарованої особистості.

Список використаних джерел:

1. Музика О. О. Референтні стосунки як ресурс духовного розвитку студентів. ISSN Online: 2312-5829. *Освітологічний дискурс*, 2016. № 3 (15). С. 63 - 73. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/379/339> (дата звернення: 12.11.2021).
2. Соціальна взаємодія і цінності обдарованої особистості: методичний посібник / За ред. О. Л. Музики. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 222 с.
3. Ціннісна детермінація становлення обдарованої особистості: монографія / за ред. О. Л. Музики. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 220 с.
4. Музика О. Л. Розвиток здібностей і розвиток особистості. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. С. 31 - 42.
5. Аксіогенез обдарованої особистості в освітньому просторі: монографія / за ред. О. Л. Музики. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 160 с.